

Gönüllülük deyince birçok insanın aklına hemen çocuk yuvaları gelir. Peki, gerek gönüllülerimiz, gerekse kurumlarımızın idarecileri bu süreci doğru yönetebiliyor mu? Birçok hassasiyeti içinde barındırması gereken yuvalarda gönüllülük kavramını tam olarak ele alabiliyor ve çocuk refahına katkı sağlar bir hale getirebiliyor muyuz? Veya gönüllü olacağız diyerek yapılan hatalar neler?

Öncelikle gönüllü, bir kurumun toplumla kurduğu diyalogdur. Yanı sıra, kurumun iş süreçlerini ve otokontrol mekanizmalarının gelişmesini sağlamaktadır. Bu yönüyle idarecilere kendi günlük rutinlerinde göremediği konularda yardımcı olmaktadır. Gönüllüsü olmayan bir kuruluş krizler dolayısıyla patlamaya hazır bir bomba gibidir. Bu yönüyle, kurumların gönüllü katkısını artırması ve bir strateji dahilinde gönüllü yönetimini ele alması önemlidir. Ülkemizde ise, gönüllüğe ilişkin bir kanunun çıkması önemlidir.

Devletin ve yöneticilerin bu alanda yapması gerekenlerden daha önemlisi ise, gönüllülerin kendi katkıları konusundaki öz sorgulamalarıdır. Çabuk sıkılan, çabuk yorulan ülkemiz gönüllü profili çocuklara faydadan çok zarar getirmektedir. Üzülerek söylemeliyiz ki, gönüllüler birçok noktada kurumlarda kalan çocuk ve gençlerin sorunlarını artırmaktan başka bir işe yaramamaktadır. Nasıl mı?

- Çocuklara tutamayacakları sözler vererek,
- İdarecilerle gereksiz polemiğe gerek,
- Çocukların günlük rutinini değiştirmeye ve kendileri için esnetmeye çalışarak,
- Kendi hayatları için gereksiz gördüğü malzemeleri yuva ve yurtlara bağışlamaya çalışarak,
- Kuruluşa gelirken yanlarında getirdiği yiyecekleri kendi elleriyle dağıtmaya çalışarak,

- Çocuklarla ilişkilerinin sınırını bilemeyip özel hayatlarıyla ilgili bilgi edinmeye çalışarak,
- Her ne kadar gönüllü olarak geldiğini belirtse de, çocuklara dokunmaktan çekinerek, acıyarak bakmak,
- Çocuklara yaptıkları yardımları basında ziyadesiyle yansıtmaya çalışmak,
- Sosyal Hizmet Kuruluşlarını Ziyaret Yönergesi kapsamında ses ve görüntü kaydı almak yasak olmasına rağmen bunları almak, bunu sosyal medyada veya diğer mecralarda paylaşmak, (bu husus, töre nedeniyle kurumlarda bulunan çocukların bilgilerinin istenmeyen kişilerin eline geçmesine neden olabileceği için özel önem arz etmektedir.)
- Ve bunlardan da önemlisi, hak temelli çalışmak yerine vicdan temelli çalışmalar yaparak, kendi kişisel tatminlerini önceleyecek çalışmalar yapmak. Bu ve benzeri sorunlar kurumlarda yetişen çocukların birçok yönden örselenmesine neden olmaktadır. Kuruluşlarda kalan çocuklarda görülen bağlanma bozukluklarının en önemli nedenlerinden birisi, bakım verenlerin ve gönüllülerin sürekli değişmesi, verdikleri sözleri tutmadıklarından dolayı çocukların yetişkinlere olan güveninin kaybolmasıdır. Ayrıca, çocukların psikolojisini bilmeden travma yaratacak şekilde davranışlar gözlemlenebilmektedir.

Hayat Sende olarak bizler hak temelli çalışmaları önceleriz. Yuvalarda ve yurtlarda yapılan gönüllülük çalışmalarının hak temelli olduğu noktada önem arz ettiğini düşünmekteyiz. Kısaca açıklamak gerekirse, "çocuk korunmaya muhtaç değildir, bu hakkıdır." deriz. Veya çocukların Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine göre, "Her çocuk bir aile yanında hayata hazırlanmalıdır." ilkesi uyarınca aile yanında hayata hazırlanması gerektiğini savunuruz. Bu noktada, koruyucu ailelik üzerine eğitimler alıp, sokaklarda topluma koruyucu aileliği anlatmak, bizce en hayırlı gönüllülük biçimlerinden birisidir. Elbette diğer gönüllülükler de önemlidir.

0-12 yaş grubunda kalan çocuklara düzenli ve sistemli bir şekilde derslerine yardımcı olmak önemli bir gönüllülük olacaktır. Veya bakım veren anneler çalıştıkları vardiyalarda ortalama 20 çocuğa bakmaktadır. Bu durumda da, bakım verenlerin iş yükü katlanılamaz boyutlara gelebilmekte ve kurumlarda zaman zaman istenmeyen şiddet olaylarının patlamasına neden olabilmektedir. Gönüllüler bu noktada bakım verenlere çocukların beslenmesi, banyo yaptırılması, altlarının değiştirilmesi gibi konularda destek olabilmelidir. Bu noktada vurgulanması gereken diğer bir konu da, gönüllülük çalışmaları yapılırken, devlet korumasındaki gençlerin ihmal edilmesidir. Bu noktada, kanıta dayalı yapmış olduğumuz çalışmalarda gördük ki, gönüllülük çalışmalarının hemen tümü 0-12 yaş grubuna yönelik olarak yapılmaktadır.

Toplumun devlet korumasındaki çocuklara ilişkin yaklaşımı 12 yaşına kadar acıma, 12 yaşından sonra ise korkudur. Devlet korumasındaki gençler ise, duygusal dünyalarının en hızlı geliştiği dönem olan 12 yaş ve sonrasında, en çok ihtiyaç duydukları zamanda yalnız kalmaktadır. Gençlik çalışmalarının da yoğun bir şekilde içinde olan Hayat Sende olarak her zaman, kendine özgü ihtiyaçları olan gençlik gruplarının da bulunduğunu, bu grupların Hayat Sende'nin yaptığı gibi spesifik şekilde çalışmasını vurguluyoruz. Gençlere yönelik çalışmalarda ise, etkili psiko-sosyal rehberlik ve mentorluk desteği verebilecek gönüllülere ihtiyaç bulunmaktadır. Son olarak, devlet korumasındaki çocuk ve gençlere yönelik gönüllülük yaparken, çocuk alıp vermek, kimsesiz çocuk, evlatlık gibi çocukları değersizleştirici söylemlerden kaçınılması çocukların kendilerini değersiz hissetmelerinin önlenmesi gerekmektedir.

Devlet korumasında kalan çocuk ve gençlere ilişkin gönüllülük yaparken, yolunuzun açık, gücünüzün bol, sosyal faydanızın çok olması dileğiyle.